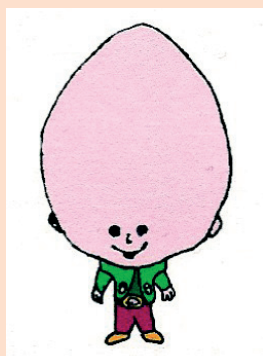

Een concept gericht op gezond voedingsgedrag bij leerlingen van het VMBO

Een initiatief van InnovatieNetwerk

Op het gebied van voeding initieerde InnovatieNetwerk al Smaaklessen, die vanaf 2006 in het basisonderwijs zullen worden gegeven. Ook organiseerde InnovatieNetwerk workshops over eten, onder andere met jongeren van het VMBO. De uitkomsten van deze workshops waren niet bemoedigend: **gezond en lekker eten lééft niet**

bij VMBO leerlingen. Terwijl overgewicht juist bij deze doelgroep een groeiend probleem is. Het concept ZESL (Zes II-en: "Leven lang lekker – Lekker lang leven") is er op gericht om VMBO leerlingen bewuster te maken van de keuzes die ze bij hun koop – en eetgedrag maken.

Smaaklessen op herhaling

Dat smaaklessen gegeven gaan worden in het basisonderwijs is een goed begin. Basisschoolleerlingen zijn immers nog ontvankelijk voor kennis over eten. Dat geldt vooral wanneer die kennis op een aantrekkelijke en verrassende manier wordt gebracht. Er bestaat echter een risico dat de kennis die via de Smaaklessen is opgedaan niet beklijft. Dat risico bestaat zeker bij leerlingen die doorstromen naar het VMBO. Immers, overgewicht komt bij het VMBO meer voor dan in het VWO. Daarom wordt binnen ZESL een aanpak ontwikkeld waarmee ook VMBO leerlingen actief met diverse aspecten van eten en voeding in aanraking blijven komen. Op zo'n manier dat ze lekker en gezond eten blijven waarderen ("leven lang lekker"). En daardoor ook gezonder en langer blijven leven ("lekker lang leven"), met minder risico op overgewicht en andere voedinggerelateerde problemen.

InnovatieNetwerk

InnovatieNetwerk is een onafhankelijk netwerk van vernieuwingsgezinde personen. De mensen die in het netwerk samenwerken komen uit bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en overheden. InnovatieNetwerk is ingesteld door de rijksoverheid in samenspraak met de andere genoemde partijen. InnovatieNetwerk initieert en begeleidt systeeminnovaties op het gebied van de groene ruimte, voedsel, water, duurzame landbouw, vernieuwing van instituties en dergelijke. Het netwerk bestaat uit een groot aantal groepen rond thema's en projecten. Het wordt ondersteund door een bestuur en een bureau van circa 13 medewerkers.

lees meer op

<http://www.agro.nl/innovatienetwerk>

De kern van de aanpak

Steeds meer VMBO's kiezen voor vakoverstijgende projecten. Lekker, gezond en veilig eten leent zich daar uitstekend voor en aandacht voor dit onderwerp kan in elk vak terugkomen – of het nu biologie, economie, aardrijkskunde of geschiedenis is. Met eten zijn experimenten te doen. En aan het verbouwen, verwerken en vermarkten van voedselproducten zitten veel maatschappelijke aspecten die zich goed lenen voor trainingen in schrijven en spreken. Er zijn bij voorbeeld eenvoudige internetsites waar je in het Engels met vragen over eten wordt geconfronteerd. Zo wordt het onderwerp belangrijk voor de algehele vorming van de leerling.

Meer kennis over eten leidt tot bewuster koopgedrag. Jongeren kopen nu al een deel van hun eigen voedsel, en ze zijn bovendien de consumenten van de toekomst.

Om leerlingen te motiveren tot een bewuste keuze, is het de bedoeling zowel voor de bovenbouw als de onderbouw opdrachten te maken die gebruikt kunnen worden in een projectweek ZESL. Een projectweek heeft als voordeel dat de leerlingen en docenten langere tijd samen en intensief met eten bezig zijn. Bovendien zijn rond een projectweek extra activiteiten voor de hele school te organiseren, zoals met een paar klassen eten koken voor een schoolfeest of een bejaardenhuis, gastlessen van koks, of de herinrichting van een kantine.

De inhoud

Enkele ideeën voor opdrachten in de **VMBO onderbouw**:

- Biologie. Leerlingen zetten smaakpanels op voor het proeven van verschillende producten uit de buurt. Zo kan een school in de Betuwe de ongeveer tien verschillende kersenrassen uit die streek uitproberen. Leerlingen kunnen daarnaast uitzoeken welke delen in het lichaam betrokken zijn bij de ervaring van verschillende smaken. Wat vind je lekker en waarom is een vraag die daarna kan worden gesteld.
- Aardrijkskunde. Hier kan de herkomst van groenten en fruit aan de orde komen. Welk fruit vind je op de markt? Waar komt het vandaan?
- Engels. Leerlingen doen de eenvoudige Engelse eettest van de site CoolFood (www.coolfoodplanet.org).
- Geschiedenis. Leerlingen analyseren teksten. Wat aten de mensen in de oertijd? Wat in de middeleeuwen, wat in 1960? Hoe lekker en gezond zou dat zijn geweest, vergelijken met hoe mensen nu eten?

In de **VMBO bovenbouw** zijn de opdrachten bruikbaar als schoolexamen of als oefenmateriaal voor het schoolexamen.

- Nederlands. Leerlingen oefenen hun spreekvaardigheid in een debat. De verkoop van ongezonde, vette producten moet in de schoolkantine verboden worden. Of niet?
- Economie. Leerlingen doen vergelijkend warenonderzoek, bijvoorbeeld van chocolade.

ZESL bouwt netwerken

Om het concept verder uit te kunnen werken is al een netwerk van geïnteresseerde partijen opgezet. Het lesmateriaal van ZESL zal dan ook niet op zichzelf staan, maar optimaal gebruik maken van al bestaand Nederlands en buitenlands lesmateriaal rond voeding.

Daarnaast zal ZESL organisatorisch en inhoudelijk aansluiten bij bestaande initiatieven:

1. De Smaaklessen voor het basisonderwijs
2. De lessenserie "Weet wat je eet" van het Voedingscentrum

3. De Gezonde School', geïnitieerd door het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ)
4. Het themapakket FLASH, een door het Cito gemaakt vakoverstijgend pakket voor het VMBO rond beweging, geïnitieerd door het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB).

De partijen die betrokken zijn bij bovengenoemde initiatieven, zijn tevens betrokken bij de ontwikkeling van ZESL.

Het Cito als spil

De opdrachten en (oefen)toetsen zullen worden gemaakt door VMBO docenten van het Cito in Arnhem. Uitgangspunt van het Cito is dat scholen alleen geïnteresseerd zijn in materiaal dat tot taakverlichting van de docenten leidt, of dat past binnen de eigen of verplichte doelstellingen. Voldoet het lesmateriaal daar niet aan, dan verdwijnt het gemakkelijk in de la. De opdrachten van het Cito sluiten daarom nauw aan bij de eindtermen uit het examenprogramma, en toetsen de verschillende vaardigheden (spreekvaardigheid, luistervaardigheid, onderzoeksvaardigheid). Het Cito wil een themapakket lekker en gezond eten ontwikkelen onder de naam ZESL, en al haar ervaring en middelen aanwenden om het themapakket aan scholen aan te bieden op dezelfde wijze als haar andere toetsen en opdrachten.

Meer informatie?

Is het ook voor uw organisatie interessant om te participeren of wilt u meer informatie, neem dan contact op met Henk Huizing van InnovatieNetwerk, tel. 070-3785777/06-51966359; e-mail: h.j.huizing@innonet.agro.nl